

Toimittajakoulutuksen neuvottelukunnan kokous 1/2010
23.4.2010, Tampereen yliopisto, Kalevantie 4, päätalon luentosali C 9

Läsnä:

Varsinaiset jäsenet

Varajäsenet

Yliopistot

Ari Heinonen, TaY

Kaarina Melakoski

Heikki Luostarinen, lisäedustaja

Kaarle Nordenstreng, lisäedustaja

~~Mira Kettunen, TaY, opisk~~

Juha Kartano, sijaistus

Raimo Salokangas, JY

Epp Lauk

~~Saara Koho, JY, opisk~~

Jussi Karhunen, sijaistus

Ullamaija Kivikuru, HY/SSKH

~~Tom Moring~~

~~Henrika Zilliacus, lisäedustaja~~

~~Michaela von Kugengen, SSKH, opisk.~~

~~Tuomo Möre, Hki, viestinnän laitos~~

~~Esa Väliverrönen, Hki, viestinnän laitos~~

~~Maija Töyry, TAIK~~

~~Merja Salo, TAIK~~

Ammattikorkeakoulut

~~Kaarina Korkeaoja, Haaga-Helia~~

~~Taru Lotta Gumse~~

Jenni Jusslin, Haaga-Helia, opisk.

~~Eila Hannula~~

Pinta Juppi, Diak, Turku

Pasi Särkelä

~~Anna Nevalainen, Diak, opisk.~~

~~Pentti Sillanpää, Oamk~~

Jaana Kangas, Oamk, opisk.

Työmarkkinakenttä

Jarmo Häkkinen, SJL

~~Maija Leena Nissilä, SJL~~

~~Susanna Jääskeläinen, SJL~~

~~Auli Sillanpää, SJL~~

Pasi Kivioja, VKL

~~Tapio Honkamaa, VKL~~

Elina Saksala, YLE

~~Kaarina Karttunen~~

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Ari Heinonen avasi kokouksen klo 13.15.

2. Kokouksen järjestäytyminen

Valittiin kokouksen sihteeriksi Heikki Luostarinen klo 15:een saakka, siitä eteenpäin Kaarle Nordenstreng.

3. Neuvottelukunnan kokoonpano ja läsnäolijoiden toteaminen

Todettiin neuvottelukunnan kokoonpanossa tapahtuneet muutokset ja läsnäolijat. Puheenjohtaja kiitti neuvottelukunnan työstä pois jäävää Ullamaija Kivikuraa.

4. Työjärjestyksen hyväksyminen

Hyväksyttiin työjärjestykseksi työvaliokunnan valmisteleva esityslista (LIITE 1).

5. Ilmoitusasiat

a) Pirita Juppi selvitti Diakonia-ammattikorkeakoulun Turun medianomi-koulutuksen tilannetta OPM:n kanssa käydyin tulosneuvottelun jälkeen. Koulutus ollaan lopettamassa ja yt-neuvottelut ovat käynnissä, mutta aivan varma ei asia vielä ole; yhtenä mahdollisuutena on ollut toimintojen yhdistäminen Turun ammattikorkeakoulun kanssa. Juppi totesi, että Diakin Turun koulutus on saanut tukea työelämästä ja alueen poliitikoilta, mutta Diakin oma johto näyttää ajaneen tulosneuvotteluissa Opetusministeriön kanssa muita tavoitteita medianomi-koulutuksen kustannuksella. Jarmo Häkkinen piti lopettamispäätöstä huonona koulutuspolitiikkana, koska lopettamisien tulisi perustua selvitettyyn tietoon, ja Diak on menestynyt suhteellisesti ottaen hyvin.

b) Heikki Luostarinen selvitti Tampereen yliopiston organisaatiouudistusta, jossa lakkautetaan laitokset ja tiedekunnat ja luodaan 2011 alkaen uudeksi hallinnon perusyksiköksi tieteenalayksikkö, school. Myös tiedotusopin laitos lopetetaan ja yhdistetään (todennäköisesti) osaksi yhteiskuntatieteellistä schoolia. Tiedotusopin osalta on yhtenä uhkana pidetty oman nimen ja ”brändin” katoamista.

c) Raimo Salokangas kertoi Jyväskylän tilanteesta. Yhtä suuria rakenteellisia muutoksia kuin Tampereella ei ole tulossa. Taloudellisesti tilanne on huono, sillä yksiköiden siirtomäärärahat on otettu keskushallintoon. Säästämistä on tiedossa.

d) Ullamaija Kivikuru selvitti Helsingin yliopiston tilannetta. SSKH:n asema on laitoksen erityisaseman vuoksi suhteellisen vakaa, mutta valtiotieteellisessä tiedekunnassa sijaitseva viestintä on joutunut suuriin muutoksiin. Viestintä muuttui

sosiaalitieteiden suurlaitoksen yhdeksi oppiaineeksi ja sen siirtomäärärahat napattiin keskushallintoon. Opetusta joudutaan supistamaan voimakkaasti.

e) Pasi Särkelän mukaan OAMK on talouskriisissä, mutta suurempien rakenteellisten muutosten suhteen on otettu aikalisä.

f) Jarmo Häkkinen kertoi, että viestintäalan koulutustoimikunta on nimitetty tilapäisesti ajalle 1.2. – 31.12. 2010. Opetusministeriö miettii toimikuntien roolia ja niiden mahdollista yhdistämistä.

g) Kaarle Nordenstreng ilmoitti eurooppalaisen toimittajakoulutuksen antologian (European Journalism Education) ilmestyneen. Hän jakoi sen sisällysluettelon ja yhteenvetoartikkelinsa (LIITE 2).

6. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

Keskusteltiin työvaliokunnan tehtävistä. Kaarina Melakoski kysyi, voisiko seuraavan kokouksen valmistelun ohella olla maininta päätösten toimeenpanosta. Puheenjohtajan ehdotuksesta muotoiltiin työvaliokunnan tehtävät seuraavasti: ”seuraavan kokouksen valmistelu ja kussakin kokouksessa päätettyjen asioiden edistäminen”.

7. Katsaus alan työmarkkinatilanteeseen erityisesti harjoittelun näkökulmasta

* Työmarkkinajärjestöjen puheenvuorot: Millaisena tilanne nähdään SJL:n ja VKL:n näkökulmista?

Pasi Kivioja kertoi kyselystä, jonka hän osoitti noin 20 mediatalolle ja johon 10 vastasi: mukana paikallislehtiä, maakuntalehtiä ja Helsingin Sanomat. Harjoittelijoiden taitoihin oltiin tyytyväisiä, jopa erittäin tyytyväisiä. Harjoittelijoiden määrä on jonkin verran laskenut, mutta pysynee jatkossa suunnilleen nykyisellä tasolla. Lehtitalot ovat panneet merkille harjoittelutuen vähenemisen, millä on merkitystä paikallis- ja maakuntalehdille. Kyselyyn vastanneet talot olivat käyttäneet pääosin Tampereen harjoittelijoita, osa Jyväskylän. Ammattikorkeakoulujen opiskelijoista oli vähän kokemusta. Satakunnan Kansa toivoi nykyistä selkeämpiä harjoittelun opetustavoitteita ja opetuksen ohjelmaa. Kritiikkiä vastaajat antoivat siitä, että harjoittelijoita ei ole käytettävissä talvisaikaan, jolloin myös olisi sijaisille tarvetta.

Jarmo Häkkinen katsoi, että kesätoimittajien määrä on jonkin verran vähentynyt, mutta ei paljon. Hakemisen jatkuva aikaistuminen tuottaa ongelmia pienemmissä

välineissä, sillä opiskelijat peruvat paikkojaan saatuaan töitä suuremmista taloista. SJL kokee huolta amk-harjoittelusta, sillä monet yhtiöt käyttävät vuodesta toiseen ilmaisia harjoittelijoita. SJL ajaa yliopistojen ohjatun harjoittelun mukaista mallia, jossa alkujakson jälkeen saadaan normaalia harjoittelijan palkkaa. SJL aikoo toteuttaa harjoittelijakyselyn, joka on suunnattu ainakin luottamusmiehille ja opiskelija-aktiiveille. Liitto jatkaa keskusteluja ammattikorkeakoulujen kanssa.

* Oppilaitosten puheenvuorot: Millainen on harjoittelupaikkatilanne kuluvana vuonna?

Pirita Jupin mukaan ammattikorkeakoulujen media-alan jaos on keskustellut asiasta. Ongelmat nousevat ennen kaikkea audio-visuaalisen alan pienistä tuotantoyhtiöistä. Ammattikorkeakoulut ovat luoneet media-alan harjoitteluun ”reilun pelin säännöt”, mutta näkemykset vaihtelevat myös eri mediasektoreille kouluttavien ammattikorkeakoulujen välillä. Harjoittelupaikkojen määrässä ei ole dramaattista pudotusta.

Pasi Särkelä kertoi OAMK:n tekemästä työllistymisraportista. Harjoittelupaikkojen saaminen ei ole ongelma, mutta palkattomuus hiertää.

Jaana Kangas kertoi opiskelijoiden näkökulman: Ohjauksessa on puutteita ja joskus annetaan liian helppoja työtehtäviä. Harjoittelija selvästi korvaa palkallisen työntekijän. Rahan suhteen opiskelijat eivät vaadi kuuta taivaalta, mutta jotakin olisi hyvä saada erityisesti harjoittelun lopussa, jolloin työtehtävistä suoriudutaan itsenäisesti.

Jenni Jusslin kertoi Haaga-Helian näkökulman: opiskelijat eivät juuri saa palkkaa ja heitä käytetään ammattityövoiman korvikkeena: kun yksi harjoittelija lähtee, samaan tehtävään tulee toinen.

Ullamaija Kivikurun mukaan ruotsinkielisellä puolella ei ole suuria muutoksia harjoittelupaikoissa. Säätiöiden suhteellinen osuus harjoittelun rahoituksessa on kasvanut jonkin verran.

Raimo Salokangas kertoi, ettei erillisen harjoittelukorvauksen poistuminen ole heikentänyt oleellisesti Jyväskylän opiskelijoiden mahdollisuuksia saada harjoittelupaikkoja. Ensi kesä on hieman aiempaa tiukempi, mutta ei paljon.

Kaarina Melakosken mukaan hakuaikojen aikaistuminen tuottaa ongelmia niille opiskelijoille, jotka eivät ole vielä ehtineet hankkia juttunäytteitä. Työnantajat ovat suhtautuneet positiivisesti periaatteessa palkattomaan harjoittelukuukauteen ja maksaneet kyllä jotakin.

Jarmo Häkkinen totesi, että mediayritysten talous näyttää olevan 2010 parempi kuin 2009 – ainakin irtisanomiset ovat vähentyneet. Tulevaisuudessa on kuitenkin paljon epävarmuutta.

* Keskustelu ja johtopäätökset

Ari Heinonen ehdotti ”hyvän harjoittelun periaatteiden” laatimista.
 Pasi Kivioja piti hyvänä, jos saataisiin nykyistä sitovammat säännöt.
 Jussi Karhunen totesi, että työehtosopimus on selkeä ja että on moraalitonta jos sitä kierretään; opiskelijoita ei pidä syyllistää.
 Jenni Jusslin huomautti, että sääntöjä rikotaan kun ei ole sanktioita.
 Jaana Kangas kysyi, onko harjoittelija vain koulutuksessa vai myös työntekijä.
 Jarmo Häkkinen sanoi, että sopimukset ovat olemassa, mutta ylikoulutustilanteessa systeemi on rapautunut. Esimerkiksi YLEn TV-2:ssa Ajankohtainen kakkonen oli maksanut vuosien ajan alipalkkaa harjoittelijoille; nyt asia on korjattu.
 Raimo Salokangas totesi, että tarvitaan isokenkäinen Timo Kalli, joka sanoo ettei sanktioita ole.
 Pasi Kivioja sanoi, että asia pitää tuoda esille ja kohdistaa siihen huomiota.
 Kaarina Melakoski toivoi, että työehtosopimukseen otettaisiin myös suositus ohjauksesta.
 Pasi Särkelä huomautti, että harjoittelijoita halvalla tai ilmaiseksi käyttävät av-tuotantoyhtiöt ovat marginaalisia ja pääosassa ovat lehdet..

Puheenjohtaja pyysi, että SJL:n harjoittelua koskevat kyselyn tulokset toimitetaan neuvottelukunnalle. Hän lupasi, että työvaliokunta valmistelee esityksen, jossa määritellään harjoittelu ja sen pelisäännöt.

8. Perustiedot oppilaitoksista -raportin jatkokäsittely

Kaarle Nordenstreng esitteli luonnokseen edellisen kokouksen jälkeen tehdyt muutokset, jotka oli viety edellisenä päivänä neuvottelukunnan verkkosivulla olevaan versioon (Arkisto/Raportit).

Jarmo Häkkinen totesi, että on hyvä kun tällainen esitys on saatu aikaan.
 Raimo Salokangas katsoi, että se on syytä avoimesti julkaista.
 Pasi Särkelä piti tärkeänä, että raportti näytetään myös opiskelijoille.
 Ari Heinosen mielestä raportissa on hyvä kuvaus alan tilanteesta, vaikka määrittelemättä jää moni kysymys alkaen siitä, mitä on toimittajakoulutus: vain uutisen tekemistä vai myös tutkimusta ja sen lukutaitoa.

Päätettiin, että raporttiin voi tehdä korjauksia vielä kahden viikon aikana.
 Lopullinen versio pidetään neuvottelukunnan verkkosivulla avoimesti nähtävänä.

9. Neuvottelukunnan verkkosivut

Kaarle Nordenstreng esitteli verkkosivuston ja totesi, että mahdollisesti uudemmat pöytäkirjat voidaan sulkea avoimen katselun ulkopuolelle, jolloin ne avautuvat vain jäsenille annettavan salasanan avulla.

Pirita Juppi kannatti sivujen osittaista sulkemista, jolloin tuoreimmista asioista kirjataan päätökset ja keskustelumuistiot jäävät vain jäsenten käyttöön.

Raimo Salokangas oli samaa mieltä ja ehdotti kiinnioloajaksi kahta vuotta.

Jenni Jusslin sanoi olevansa tyrmistynyt tällaisesta hyssyttelyasenteesta eikä nähnyt syytä pitää mitään osaa salaisena.

Ari Heinonen totesi, että neuvottelukunta on avoimen keskustelun foorumi ja että keskustelun kulttuuriin kuuluu myös tietty luottamuksellisuus.

Päätettiin, että keskustelupöytäkirjat ja vastaavat muistiot pidetään jäsenten käytössä olevan salasanan takana, mutta kokousten esityslistat ja päätöspöytäkirjat ovat avoimesti nähtävillä.

10. Seuraavan puheenjohtajayhteisön nimeäminen

Jyväskylän yliopisto ja Raimo Salokangas lupasi ottaa puheenjohtajuuden lukuvuodeksi 2010-2011. Työvaliokunta jää ennalleen (TaY/Heinonen, JY/Salokangas, HH/Korkeaoja, SJL/Häkkinen, VKL/Kivioja).

11. Seuraava kokous

Sovittiin, että seuraava kokous pidetään Jyväskylässä 4.10.2010. Puheenjohtaja ehdotti, että kokouksessa käsiteltäisiin toimittajan ammattikuvaa, sitä millaiseen toimittajuuteen koulutetaan tänään eri medioiden keskellä. Myös harjoittelupaikkakysely antanee aiheita jatkoon.

Nordenstreng tarjoutui esittelemään neuvottelukunnan arkiston perusteella avautuvat suuret linjat.

12. Muut asiat

a) Opetusministeriö on ilmoittanut, että se ei enää nimeä edustajaansa neuvottelukuntaan, kuten ei muihinkaan vastaaviin sektorielimiin (LIITE 3). Tämän vuoksi päätettiin poistaa johtosäännöstä jäsenkategoria ”Opetushallinto”.

b) Keskusteltiin mahdollisesta neuvottelukunnan kannanotosta Diak-asiaan. Asia jätettiin työvaliokunnan harkittavaksi.

13. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.45.